

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 22 december 2005

Mål nr

Ö 4502-05

KLAGANDE

AP

Ombud och offentlig försvarare: Advokat TL

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Överlämnande enligt europeisk arresteringsorder

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 27 oktober 2005 i mål Ö 7228-05

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår AP yrkanden om undanröjande av tingsrättens och hovrättens beslut och om muntlig förhandling i Högsta domstolen.

Med ändring av hovrättens beslut beviljar Högsta domstolen överlämnande för de gärningar som tagits upp i en europeisk arresteringsorder utfärdad den 2 juli 2004 av Justitieministeriet i Finland med undantag för den gärning som i arresteringsordern anges som rymning den 30 juli 1998 (escaping of a prisoner, Vaasa Court of Appeal 28.12.1999, Decision No. 1526, Diary No. R 99/743).

AP skall förbli häktad till dess beslutet om överlämnande har verkställts eller annat bestäms.

TL tillerkänns för det biträde han lämnat AP i Högsta domstolen ersättning av allmänna medel med sextusensjuhundrasjuttiofyra (6.774) kr, varav 5.670 kr avser arbete och 1.104 kr avser utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 1.355 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AP har, som han får förstås, yrkat att Högsta domstolen på grund av rättegångsfel skall undanröja underinstansernas beslut eller att Högsta domstolen skall besluta att han inte skall överlämnas enligt arresteringsordern. Han har också yrkat att bli försatt på fri fot. Han har vidare begärt att Högsta domstolen skall hålla muntlig förhandling.

Riksåklagaren har anfört att överlämnande inte kan ske för verkställighet

av straff avseende den gärning som betecknas rymning, men att det inte föreligger något hinder för överlämnande för verkställighet av straff avseende övriga gärningar.

AP har varit frihetsberövad såsom anhållen eller häktad sedan den 26 augusti 2005.

SKÄL

AP har som grund för sitt yrkande om undanröjande påstått att rättegångarna vid underinstanserna varit bristfälliga, bl.a. därför att han inte fått handlingar vid dessa domstolar översatta till finska och att han inte heller själv fått muntligen framföra sina skäl.

Av protokoll från tingsrätten framgår att prövningen där skedde vid ett sammanträde vid vilket AP var närvarande personligen tillsammans med sin offentlige försvarare och en tolk. Det kan inte anses ha varit nödvändigt för utredningen att muntlig förhandling hölls också i hovrätten (jfr prop. 2003/04:7 s. 128). Inte heller i övrigt har det kommit fram något stöd för de påståenden om brister i handläggningen som AP framfört. Hans yrkande om undanröjande av domstolarnas beslut på grund av rättegångsfel skall därför avslås.

Högsta domstolen finner inte skäl att höra AP muntligen.

Arresteringsordern avser överlämnande för verkställighet av 22 finska domar, i vilka AP dömts för sammanlagt 74 gärningar till fängelse om sammanlagt mer än fem år. Han har dessutom ådömts att avtjäna en

straffåterstod om nästan fyra års fängelse. Enligt arresteringsordern har AP två år, sju månader och sju dagar kvar att avtjäna.

Enligt 2 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder får överlämnande för straffverkställighet beviljas endast för gärning som motsvarar brott enligt svensk lag (första stycket). Avser överlämnandet verkställighet av en frihetsberövande påföljd, krävs dessutom att en sådan påföljd om minst fyra månader har dömts ut för gärningen (första stycket 2). Om överlämnande beviljas för en sådan gärning som nu sagts, får överlämnande beviljas även för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag (tredje stycket). I fråga om vissa grövre brott, som angetts i en bilaga till lagen, gäller dock enligt närmare bestämmelser i paragrafens andra stycke inte något krav på dubbel straffbarhet för överlämnande.

AP har invänt att det inte går att av domarna precisera ett enda brott som gett fyra månaders fängelse eller mer.

Med arresteringsorderlagen har rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna genomförts i svensk rätt. Bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 2 i lagen, om vilken minsta tid för frihetsberövande påföljd som skall ha ådömts den eftersökte för att ett överlämnande skall beviljas, är inte helt klar och får därför tolkas konformt med rambeslutet (jfr prop. 2003/04:7 s. 64 f.). Sedd i belysning av artikel 2.1 i detta beslut får bestämmelsen förstås så att om den eftersökte är dömd för flera gärningar så är kravet i 2 kap. 2 § första stycket 2 på minsta antal månader uppfyllt, om den efter-

sökte för gärningarna ådömts fängelse i sammanlagt minst fyra månader. Det finns därför inte något hinder enligt denna bestämmelse mot ett överlämnande för de i arresteringsordern upptagna gärningarna.

Av arresteringsordern framgår att AP dömdes den 28 december 1999 av Vasa hovrätt bl.a. för att han den 30 juli 1998 hade rymt sedan han gripits och placerats i en polisbil. Gärningen har rubricerats som rymning ("escaping of a prisoner") och bestraffats enligt 16 kap. 11 b § i den finska strafflagen. En sådan gärning motsvarar inte brott enligt svensk lag. Gärningen är inte heller enligt 2 kap. 2 § andra stycket i arresteringsorderlagen undantagen från kravet på dubbel straffbarhet. Ett överlämnande får därför inte ske för denna gärning.

Fråga uppstår därmed hur en domstol skall besluta i det fall en europeisk arresteringsorder omfattar flera gärningar med gemensam frihetsberövande påföljd och några men inte alla gärningarna uppfyller kraven för överlämnande. Några särskilda bestämmelser för ett sådant fall finns varken i lagen eller i rambeslutet.

Motsvarande fråga har uppkommit i ärenden enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott, i fall då utlämning begärts för lagföring (se t.ex. NJA 2004 N 1 och N 55 samt Högsta domstolens beslut den 2 februari 2005 i Ö 4443-04 och den 9 februari 2005 i Ö 5006-04). I dessa situationer har utlämning skett för de gärningar som motsvarat brott enligt svensk lag, medan utlämningsframställningen i den del den avsett gärningar som inte motsvarat brott enligt svensk lag avslagits. Det saknas bärande skäl för att hantera en sådan situation på något annat sätt när den uppkommer i samband

med överlämnande för lagföring enligt en europeisk arresteringsorder.

Delvis andra överväganden gör sig dock gällande om det, som här, är fråga om överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Om den eftersökte i den utfärdande staten dömts till ett gemensamt fängelsestraff för flera gärningar och överlämnande beviljas endast för någon eller några av dessa gärningar, kan den utfärdande staten sakna möjlighet att besluta om en uppdelning av fängelsestraffet så att straff kan verkställas enbart för de gärningar som överlämnandet omfattar.

Står det klart att den utfärdande staten inte kan från verkställighet undanta den del av den frihetsberövande påföljden som svarar mot straffet för den eller de gärningar för vilka överlämnande inte får beviljas, är det en öppen fråga om den verkställande staten kan vägra att över huvud taget överlämna den eftersökte. Eftersom det är möjligt att i Finland återbryta en lagakraftvunnen brottmålsdom och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande kan äga rum (se 31 kap. 9 b § i den finska rättegångsbalken) aktualiseras emellertid inte frågan i förevarande fall. (Jfr 34 kap. 18 § brottsbalken och prop. 1975:35 s. 34 f.)

Frågan är då om det i övrigt finns något hinder mot att besluta om överlämnande.

AP har anfört bl.a. att ett överlämnande skulle strida mot artiklarna 5 och 6 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (2 kap. 4 § 2 arresteringsorderlagen), eftersom han anser att han inte fått en rättvis rättegång i Finland bl.a. därför att finska poliser dömts för att ha undanhållit förundersöknings-protokoll och

undanhållandet medfört att han blivit felaktigt dömd. Han har också anfört att han riskerar att bli utsatt för repressalier från bl.a. personer som han lämnat uppgifter till polisen om och att hans säkerhet inte kan garanteras om han överlämnas.

Vad AP anfört till stöd för påståendena att han inte fått en rättvis rättegång i Finland och blivit felaktigt dömd innebär inte att ett överlämnande skulle strida mot konventionen.

Det har inte anförts något stöd för att finska myndigheter skulle vara ovilliga eller sakna förmåga att bereda AP skydd mot de hot som han kan bli utsatt för. Mot denna bakgrund innebär inte heller vad AP har anfört om sin säkerhet att ett överlämnande skulle strida mot konventionen (jfr prop. 2003/04:7 s. 175 och t.ex. Högsta domstolens beslut den 2 februari 2005 i Ö 4443-04 och den 29 juni 2005 i Ö 1561-05).

AP har även framhållit att han i flera år levt öppet i Sverige och att han har hälsoproblem. Dessa omständigheter utgör emellertid inte något hinder för överlämnande. Inte heller vad han i övrigt anfört, bl.a. om längden av den påföljd som återstår för honom att avtjäna i Finland och som han anser vara endast omkring fyra månader, medför att det föreligger något hinder mot överlämnande (se prop. 2003/04:7 s. 172).

Inte heller i övrigt finns det något hinder mot överlämnande. Hovrättens beslut skall dock ändras på det sättet att överlämnande inte beviljas för den gärning som i arresteringsordern har rubricerats som rymning.

Eftersom det finns risk för att AP på fri fot avviker eller på annat sätt undandrar sig ett överlämnande och det inte är oskäligt att han fortsatt hålls frihetsberövad skall han kvarbli i häkte.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Blomstrand, Pripp (referent),
Lundius, Calissendorff och Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Arvidsson